

är den geometriska jordeboken. Boken äger en analog logik som sätter in kartan i sitt rätta skalmässiga sammanhang och som dessutom är njutbarare att förhålla sig till än ett antal kringströdda datautskriften på ett stökigt skrivbord. Kan detta måne bli ett projekt för framtida ansökan till några av de större fonderna? Eller hör den påkostade faksimilens tid till ett fjärran förflutet? Än finns dock inga digitala lagringsmedia som kan konkurrera med boken i livslängd.

Ådel Vestbö Franzén

Fil.dr i Kulturgeografi
Antikvarie, Jönköpings läns museum
aadel.franzen@jkpglm.se

Images in arts and sciences: selected papers from a conference held by the Royal Society of Arts and Sciences in Göteborg, 13–14 October, 2004, edited by: Lena Johannesson, Uno Eliasson, Paul Hallberg and Birger Karlsson, Acta Regiae Societatis scientiarum et litterarum Gothoburgensis, Interdisciplinaria 9, Royal Society of Arts and Sciences in Göteborg, 2007, Göteborg, 171 s., ISBN 978-91-85252-68-8.

Denna antologi om bilder i forskning- en har getts ut av Kungl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhället i Göteborg (KVVS). Bokens kapitel baseras på ett urval av presentationer som hölls 2004 på en konferens om ämnet. Nio författare presenterar, precis som titeln anger, hur bilder används inom skilda vetenskapliga discipliner. Det handlar om allt från botaniska illustrationer och antikvariska avbildningar från äldre tid till bildbehandling, satellitbildsanalyser och konst idag. Bilder har varit och är viktiga i olika forskningssammanhang, men en mer sammanhållen och ämnesöverskridande teoretisk diskussion om bildens roll har saknats. Detta utgör

enligt bokens inledning bakgrunden till denna publikation.

Allan Ellenius skriver ett intressant avsnitt, som tidigare publicerats på svenska, men som ger en bred beskrivning av användandet av bilder inom forskningen under främst 1800-talets första hälft. Lena Johannesson beskriver hur bilder använts i KVVS egna publikationer från 1700-talets slut till 1800-talets slut. Även denna artikel är översatt från svenska till engelska och har publicerats tidigare. Övriga texter är dock skapade för denna antologi.

Som sig bör finns det analyser av konstverk i en bok av detta slag, men de dominerar på inget sätt innehållet. En analys görs av Margaretha Rossholm Lagerlöf som behandlar bland annat Jan van Eyck. Medan en annan genomförs av Allan Ellenius som gör en kort tolkning av en målning av Giovanni Francesco Guercino från 1620-talet.

Som tidigare nämnts så behandlas även mer samtida bilder i antologin. Tomas Gustavsson presenterar modern digital bildbehandling och olika tillämpningar som finns i skilda sammanhang. Inom astronomin är bilden ett viktigt arbetsredskap och Susanne Aalto visar fascinerade bilder från detta fält och problemet att kunna visualisera mycket data på ett tydligt sätt. Vidare ger Sten Bergström oss inblickar i bildbehandling inom meteorologin.

Mer relevant för den bebyggelsehistorisk intresserade är Anders Wästfeldts och Jarl Nordbladhs artiklar. Wästfelt studerar med hjälp av satellitbilder dagens landskap. Metoden som tillämpas på centrala Dalarna tar hänsyn till landskapets komplexa sammansättning av olika markslag och marktäckte. Man kan genom analys av satellitdata se regionala och lokala skillnader i bebyggelse och jordbruk samt förstå hur det förändrats över tiden. Nordbladhs artikel redogör för hur bilder använts inom arkeologin främst under det äldre skedet av ämnets existens. Att dokumentera monument och artefakter hör till ett av arkeologins viktigaste arbeten. Den arkeologiska blicken

att skapa ett fågelperspektiv i avbildningarna lyfts också fram. Nordbladhs för vidare ett resonemang kring hur man inom forskningen bland annat genom nya avbildningstekniker förändrade sättet att visualisera äldre tiders monument och hur man skall betrakta dessa avbildningar idag när de blivit ett historiskt källmaterial.

Yvonne Eriksson har skrivit en för den kartografiskt intresserade, värdefull artikel. Hon går i artikeln *Aspects of cartography as a scientific and artistic practice* igenom möjlig- heterna att avkoda kartor av skilda typer. Hon beskriver dessutom några konstnärers användning av kartor eller kartliknande manér, bland annat K.G. Nilsson som kanske är den svenske konstnär som mest konsekvent utnyttjat kartmetaforer i sin konst.

Att man vid läsningen av denna bok skulle ha fått ta del av en sammanhållen och ämnesöverskridande teoretisk diskussion om bilder är nog inte det intryck läsaren får. Denna bilderbok består alltså av ett antal närmast disparata artiklar. Temat är vällovligt men det man försöker täcka är i största laget. Vidare är många av artiklarna mycket kortfattade. Avsikten från KVVS har varit att fånga en diskussion i flykten och är man intresserad av en snabb inblick i olika discipliners användning av bilder kan denna bok fungera som en ingång. Bilderna är också mycket bra återgivna och hela boken är smakfullt utformad vilket borgar för att man kan studera de intressanta illustrationerna.

Ulf Jansson

Kulturgeografiska institutionen
Stockholms universitet
ulf.jansson@humangeo.su.se